

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra a 26. sz. alatti ház emeletében.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr., 2-ször 6 kr., 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Hirdetéseik felvételnek Bécsben Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Vogliernél (Wollzeile 9. sz.).

Nyilvántartási cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délben.

Előfizetési ár:

egész évre 12 ft, fél évre 6 ft, évnegyedre 3 ft.

Kolozsvár, aug. 31. 1867.

Augustus 24-ki számunkban közreadtam a székely-telepítés érdekében a revindicált havasok megszerzése iránti eszmét, melyet minden eddig fölmerült eszménél gyakorlatibb s kivethetőbb, s minden érdekből célirányosabbnak tartok.

A székely ragaszkodván havasos, erdős vidékeihez, távol földre s rónaságra nehezen telephető, a mint már régebben följegyeztem, kivándorlásának oka a szomszéd oláh-fejedelemségekbe leginkább onnan ered, mert Moldvaország szomszédos vidékeinek phisiognomiája szerfelett hasonlít Erdély vidékeihez s közvetlen a székelyföld szomszédságában a csángó magyarok által lakott falvak területére el, melyeknek rokon népe vonja magához kibújdosó székelyeinket.

A revindicált havasok, főként Vécstől elkezdve a Hétfaluig, illetőleg Brassóig, körülgyűrűzők a székelyföldet, s részint a székelyföld közvetlen területén, részint annyira a székelyföld körvonalában fekszenek, hogy a kitelepítendő lakosokat úgy municipális, mint közigazgatási s igazságszolgáltatási tekintetben Vécstől Brassóig, részint Csik-Gyergyó, részint Három s részben Marosszékre is lehetne osztani, a mi csak többszörösen vonzóvá tenné a kiköltözködést, miután a székely annyira ragaszkodik részint ősi institúcióihoz, részint az övéi általi kormányoztatás elvéhez, hogy még az Aranyosszékre kitelepített székely telep is évszázadokon át sértetlenül megőrizte székely hatósági életét s nemzeti jogfogalmait.

Nézetem szerint a kitelepítés legelső terrenumál Vécstől a törzsvári szorosig fekvő körhegyláncolatot lehetne megállapítani. Ezen havasok egyes birtokosok s községek tulajdonai lévén, s a birtokok átadása is éppen most lévén folyamatban, az örök vásári egyezmények annál könnyebben s jutányosabban megköthetők lennének, mert éppen e havasok elszigeteltségük, lakatlanságuk miatt ma birtokosaiknak alig hajtának annyi összeget, melylyel a használhatlanságuk miatt szintén legcélszerűbbre szabott adót megérdemelnék.

De épp azért, mert a havasok külön birtokosok tulajdonai, ezen vállalatra nézve még azon kényelem is megszerzhető, hogy a kisajátítás és kitelepítés rendre évről-évre történjék, a mi által ezen vállalatot az államra nézve igen jelentéktelen összeggel lehetne megkezdeni, s éveken át folytatva úgy szervezni ezen kisajátítás és telepítés folyamatát, hogy egy időn túl az a törlesztett alaptőke visszafordításából teljék ki.

Az egyezkedésnek különböző nemei alaplanak az ország rendelkezése alatt, így például a revindicált havasok egy szép része a szász nemzeti vagyon részére van odaítélve, valószínűleg a szász universitás ezen, az illető alap részére silányul jövedelmezendő havasok felett örömet lépnek egyezkedésre, ha a nemzeti alap javára adományozott jelentékeny uradalmaknak, melyek a fiscusra nem sokára az eredeti donatíók értelmében visszazárlandók, visszazárlandó határideje még több évre prolongáltatnék. Egy kiküldendő vizsgáló-bizottmány nyomába jöhetne, a körülményekhez képest, más ehez hasonló kisajátítási módokat, melyek csak a helyszínen s a birtokosokkal érintkezés folytán ki deríthetők.

Idéje volna valóban, hogy egy régi törekvés, mely körül annyi különböző eszme és ajánlat merült fel, egy alapos eszme által élni s létezni meginduljon, s kik figyelemmel kísértük ezen ügy körül elmondott s megvitattatott nézeteket, meggyőződhetünk, hogy itt van a kérdés ariadni fonalá; itt a kezdet, a mely rendre a több elmondott eszme valószínűsítését is önként fogja vonni maga után.

A kormányuk akár az ország pénztára, akár ily bizonyosan hasznosítandó realitásra fektetett kölcsön, akár a hazai pénzintézeteknek s jelesen a földhitelintézetnek, vagy az alakulandó nemzeti banknak nyújtandó garantiák melletti egyezkedés alapján elég útja van ezen üdvös s úgy az adó fokozata, mint a határvédelem erősítése érdekében oly nyomatókos cél kivételére; a főbb ok, a miért ez inkább a kormány, mint társulati uton ki-

vihető, az, mert a kormánynak leginkább áll módjában s hatalmában, úgy az e célra szükséges előmunkálatokat s előtanulmányozásokat megtenni, mint a birtokosokkal kiegyezést végrehajtani, annál inkább, mert, a mint fennebb említém, vannak és lehetnek oly kisajátítandó cseretárgyak, melyeknek odaengedése a kormány s illetőleg az uralkodói hatalom jogkörébe tartozik.

Azt hiszem, hogy ha a miniszterium az előtanulmányozásokat megtétetvén, s a havasok megvásárolhatóságával is tisztába jöven, kész tervvel állana elé, a törvényhozás örömet adná jóváhagyását ezen üdvös törekvéshez, mert ezáltal nemcsak a nemzet munkaereje és adóképesége szaporodnék, mely a székelyek tömeges kivándorlása miatt lényegesen csökken; de sőt még ezen telepek vonzerővel bírnának a szomszédos csángó magyarok beszállingozására is, kiknél, a mint 1848-ban közöttük tapasztaltam, nagy hajlandóság és nemzeti vonzalom él, kibontakozni azon idegen s reájuk, valamint minden más nem román ajkú nép iránt felettébb mostoha kormányzás uralma alól.

És a mi fő, ily intézkedés gátolva a kivándorlást, megmentené nemzeti érzelmünket azon folytonos lázasztó fájdalomtól, melyet Moldva-Oláhsországtól közigazgatásának durva bánásmódja kelt fel, mely vérfigyasztó durvasággal székelyeinket nejeikkel nyakuknál fogva, lánczokkal összekötve, mint ebekeket, vad poroszlóknak kíséretében hurcoltatja faluról-falura határszéleink felé.

Az egy Bukurestben és Jassiban, hol a románok mineltek része lakik, türethető kibújdosottaink állapotja; de részemről kíváncsún látnám onnan is minden nemzeti erőnk visszavonulását; mert oly tartományban, hol az idegen nemzetiségek politikailag annyira üldözöttek, hogy a mint tavaly láttuk, dacára annak, hogy Németország adott nekik uralkodót, még a német ember is kénytelen magát oláhnak vallani, hogy mint képviselő az országgyűlésen helyet foglalhasson, ily helyütt a kitelepítés üdvös összeköttetéseket nehezen szerez.

Midőn minden magyar lélek benntartása egy nemzetiségünk, mint hazánk erősítése, miért gyarapítsunk kifolyó erőnkkel idegen s kibújdosottaink irányában mostoha népeket?

Az állam erejének megtartása, sőt gyarapítása, annak első érdeke. Ezért nemcsak kölcsönt adhat, de áldozhat is milliókat.

En csak kölcsönt indítványozok, a melynek kedvezőbb módzatul csak azt óhajtanám, ha a kamatból az ország is áldozna annyit, hogy 3—4 ptes kamatra adná kölcsönét.

És nem kívánom e kölcsönrel a közadó alapját támadni meg, van pénzünk a honnan e kölcsönt kiadhatjuk.

Az Erdélyben levő kincstári fekvőségek után az országnak három millió forintnyi urbéri kárpótlási igénye van.

Ennek fele, vagy egy harmada elég ezen fontos vállalat végrehajtására; mert azt hiszem, hogy ha az ország egyelőre nem az összes revindicált havasokat, csak is azoknak azon részét venné meg, a mely közvetlenebbül érintkezik a székelyföld határaival, vagy éppen annak határhegyeit képezi, p. o. Vécstől kezdve a Barcza vidékéig, ide is a székelynép mostani fölöslegét ki lehetne telepíteni, s azután kormány-befolyás nélkül önként is folya tovább a telepedés a telepedők s egyes birtokosok közötti kiegyezkedés alapján is, s nemcsak a székelyekre, de a határszáron fekvő román községekre is kibátna, kik ottan szintén túlnépesedve vannak arra, hogy képesek legyenek a most lakatlan havasok közé újabb-újabb rajokat kibocsátani.

Dózsa D.

Az igazságszolgáltatás ügyében.

A honi östörvényeinknek restituáltatása következtében, nevezetesen Erdélyben, hol még mindig a magyar kormány alatt is osztrák törvény alapján és szerinte szolgáltatják az igazságot, vagyis inkább törvénytelen igazságtalanság; elkerülhetetlen szükségessé leendő mentől előbb az igazságszolgáltatásnak újból szervezése, mi annál égetőbb szükség, mentől bizonyosabb az, hogy Erdélyben az igazságszolgáltatás állapotja a polgári perrendtartás behozatala

idejétől fogva oly szomorú, hogy azt lényegileg inkább veszedelmesnek mint üdvösnek lehet mondani, és ezt mondani jogosítva van mindaz, a ki annak sulya alatt vérzett, és még folytonosan vérezeni köteles. Hogy ily szomorú állapotban van az igazságszolgáltatás Erdélyben, annak nem annyira a törvények, hanem inkább a személyzet az oka. De nem is esoda, mivel a kik most szolgáltatják az igazságot, azok régebben a magyar igazságszolgáltatásnál gyakorlatban s alkalmazva soha sem voltak, gyakorlatjuk csak a prt. uralma idejétől fogva van, melylyel nagyjából osztrákok foglalták el a bírói helyeket, s a hazaiak csak is ezektől tanulták, a mit tudnak; már pedig fájdalom az osztrák bírák sok ismeretével bírnak, de keveset tudnak, t. i. helyesen gondolkozni s csak is gyorsan működni, masinák, nem esoda tehát, ha ezeknek magyar tanítványai is többre nem igen mehetek, és csak is perrendtartás szerint manipuláló automatok; már pedig, valamint a szebeni országgyűlésnek tagjai közjogi tekintetben az ország gyűlésénél Erdély részére üdvös és elfogulatlanul nem működhetnek, és azoktól az ős jogaink biztos védelmét nem remélhetni, éppen úgy nem lehet a német modorú bürocrata bíráktól magyar igazságot remélni, kik előbb a honi törvényeink alapján és szerinte nem bíráskodtak, és azokról practikai alapos ismeretek nincsen, az újból szervezendő igazságszolgáltatásnál tehát, melynek célja a valódi igazság, a lényeg, nem pedig perrendtartási szemfényvesztés legyen, azon igazságszolgáltatásnál, melynél a perrendtartás csak is út és eszköz legyen a materialis jog biztos elérésére, a minnek a formális törvénynek lennie kell, s azért ennek a materialis jog alá rendelve és feloldozva soha sem lehet, a Krausz iskolájában született, nevelt és nagyra nőtt bürocratakat a közérdek veszedelmezése nélkül magukra alkalmazni nem lehet, s ezektől az igazságszolgáltatás állapotának tanulása nem remélhető, azért is annál nagyobb szükség lévén azokra, kik ősi honi törvényeinket alaposan tudják és azokról practikai ismeretei vannak, az ilyeneknek tehát hazafi szent kötelességek szolgálatjukat a haza leghízbosabb közérdekének, a mi az igazság, feláldozni, még pedig annál nagyobb ezen kötelesség, mentől kevesebben vannak azok, kik még a hazai igazság vizüdjét túlélni szerencsések voltak, és testi s lelki épségükkel megtarthatták! A magas miniszteriumnak pedig üdvös hivatásából kifolyó haza iránti szent kötelessége az ily még találtató kevés számú törvénytudókat felkeresni, alkalmazni és azoknak tapasztalásait s tudományait a közérdekből felhasználni, mi csak is ezeknek közreműködésük által remélhető.

A Krausz rendszere alatt beharapózott visszaéléseket, fonák ferdeségeket az igazságszolgáltatásból kiirtani, a lényegét megmenteni a formák által fenyegetett veszedelemtől, és főképpen azt eredményezni az alkalmazandó kitünőbb, helyesen gondolkodni tudó, és nemcsak masina-bírák által oda vinni a dolgot, hogy az igazságszolgáltatás mindenekelőtt jó és helyes, s valóság, és csak is azután, de csak is azután legyen gyors; mivel a jószág tekintetbevétele nélkül a gyorsaság veszedelmesebb a lassuságnál, mely illetőleg kisebb rossz lévén amannál, a rossz igazságszolgáltatásnál a lassuság inkább óhajtható a közérdekből, mint a gyorsaság, azért is, hogy gyors lehessen az igazságszolgáltatás, főképpen is mindenekelőtt azon kell lenni, hogy az valódilag, lényegileg jó legyen! És éppen azért nem használhatjuk a bürocrata bírákat, mivel ezek sebesen a forma szerinti igazságot szolgáltatják a materialis jog veszedelmére, a mi tulajdonképpen csak is Schein-Justiz, mi privátjogi tekintetben az, a mi a „Schein-Constitutionalismus“ közjogi tekintetben, ezeknél az igazság ezüstözött önpénz, melynek belső bece nem felel meg a külsőnek, ezeknek igazságok hasonló az Aesopus meséjéből lárvához. Ezek nem tudják, mi a rendeltetés a perrendtartásnak, mely nem veszedelmezetheti a lényegét valódi rendeltetése ellenére, mely az, hogy biztosan vezesse a feleket és bírákat a materialis joghoz, midőn ezt a bürocrata-ték rendszerint a formának feláldozzák.

Ezeknek a lelkiismeretek is csak perrendtartás szerinti, s meg vannak nyugodva, ha a lény veszve is van, csak a formánál fogva mysticalhasák önmagukat és az igazságot, ezeknek nincs fogalmuk a jogról, valódi igazságról, törvényhozárról, mivel ezeknek fogalma a Bürgerlicher Gesetzbuchban nincs is meghatározva, nem esoda, hogy e tekintetben homályban tapogatóznak.

Ezeknél lelketlenül állított és a más fél által nem widersprecholt absurdum, minden bizonyítás

nélkül is, jogerőre jött igazsággá válik és teljesedésbe vették.

Ezeknek fogalmuk nincs az igazságról és méltányosságról, a mennyiben a német doctorok praxisa szerint a törvénynek szelleme szerinti magyarázatot boldogtalanul méltányosságnak tartja, melyet nem tart alkalmazhatónak, midőn a bíró szoros igazság szerint itélni tartozik, melyet csak a száraz szó szerinti értelmezés szerint gondol elérhetőnek.

Egy szóval a bürocrata nem ért a törvénynek szelleme szerinti alkalmazáshoz, azért is nem tud helyesen, juris prudenter gondolkozni, a mi onnan van, hogy József alatt, ki maga örködött az igazságszolgáltatás felett és a törvénynek szelleme szerinti alkalmazást magának fenntartván, azt a bírónak nem engedte meg; később ez megengedett, a már gondolkodástól elszakított bíró mind csak mechanice működött a szokott körben s. a szellem nemléteben csak a forma maradt meg és azóta az igazságot élető szellem elenyészett, azóta tulajdonképpen nincsen, ki ügyeljen a jó igazságszolgáltatásra.

A magyar törvények szerinti igazságszolgáltatásnál a csak szó száraz értelme szerinti törvény alkalmazáshoz szokott és csak is azt tudó bírák nem használhatók, miután a mi materialis jogi törvényeink elvekből és nem casuisticából állván, a szó szerinti alkalmazás nem elégséges, a bírónak a törvény szellemét ismerni kell, különben helyes és igazságos ítéletet nem hozhat, a bíró maszkura s a rossz lelki proccator orránál fogva vezetheti.

Ennélfogva az igazságszolgáltatás a rossz lelki embereknek Geschäfft, még pedig nagyon nyereséges; ezeknél az osztatlan birtokost is exequálják, a nélkül, hogy tartoznák, megengedik a folyamodást és mégis annak felfüggesztő erő nem adnak, hogy a legjogosítottabb folyamodásnak is sikere ne legyen.

Ezek az igazságot nem keresik, hanem teremtik.

Ezeknél a szegény felperes hamis okoskodásoknál fogva szent igazságot megszalatja, hogy vagy onától perrendtartásilag megfosztani lehessen.

A hamis álokoskodásokon épült ítéletek pedig veszedelmesebbek a hamis váltóknál, melyek ellen védheti magát az ember, azok, ha jogérvényre jönnek, Zwang-cursussal láttatnak el.

Ezeknek nincs fogalma a materialis nullitásról, természetesen, mivel csak formával bíbelődnek, már pedig ezek vannak éppen napirenden és ezeket kell kikértni a jó bírák által, és ha csakugyan elkövetetnek, segíteni kell Cassationshoffal, de nem halva született gyermekkel, mely Cassationshoffán csak is helyesen gondolkozni tudó tapasztalt juristák, nem pedig bürocratakat használhatók, tehát csak ezekből is kiindulva csatlakozhatunk áll:

hogy bürocratát a magyar igazságszolgáltatásnál nem lehet használni, nem magára hagyni; annál inkább kell a régi juristákat használni.

J-a.

Egy pár szó régiségeink érdekében, különösen Alsó-Fehér-megyére vonatkozólag.

Alig van ország, mely néhány szépséget ne mutathatna fel, de soha oly országot, mely, miként Erdély, egészen szépség legyen, nem láttam, mondja az angol Paget, Ungarn und Siebenbürgen című munkájában.

De nem csak Erdély természeti szépségei s a természet mind három országának dús képviselete s gazdag változatossága kötik le a természetbúvár figyelmét, s nyujtanak munkásságának aránylag páratlan mennyiségű anyagot, hanem a történet és régiségbúvár is találhat tanulmánya tárgyának bő kuforrást, és nemzetek műveinek részben elszort, nagyrészt pedig a lefolyt századok semmisítő viharai s romboló nemzetek dúlászai következtében a föld felszíne alá jutott maradványaiban.

Különösen az alkotó s nagyszerű műveiben az utókor által is megbámult római nemzet az, mely oly sok helyen hagyta hátra hazánkban szorgalmas munkásságának építő tehetségének romba-dolt emlékeit.

Ezen kor képezte már régibb időkben földi régészek s történeteszek egyik kedvező tanulmányi korszakát, s a közelebbi időkben hazánkban is több jeles férfi fordította szorgalmát s figyelmét ezen kor történetének s maradványainak tanulmányozására, miről több közreadott kisebb s nagyobb művek s jegyzetek tesznek már fényes tanubizonyosságot.

És ezt nagyon örvendetes eseménnyel kell hogy vegyük hazánkra nézve.

Nemzetünk alkotmányos téren örökre igyekezett előrehatolni, s fokozatosan a polgári szabadságot s vallási toleranciát a lehető legnagyobb határokon kifejtetni, ezen célból s ezeknek megvédésért küzdött elszántan, bátran s önfeláldozólag évezredek óta a különböző hatalmak s nemzeti elemek megsemmisítő vágyó támadásai ellen, s ezen harcok emésztették a legújabb időkig a nemzetnek milliókra rugó harcászait.

A célzát jelenben már csaknem elérve látjuk, s ha a végzet velünk gúny tüzni nem akar, a polgári szabadság s jogegyenlőség nem csak virágzásnak induland, hanem érdekes gyümölcsöket is fogand teremni, s a világ megbámulandja azon országot, melynek fiai az emberinemen legszentebb jogaiért mindig készek voltak áldozni, s inkább elűrőlteni engednek magokat az örökös harcok által a nemzetek sorából, mintsem ne úgy éljenek, mint a hogy a természet örökös törvényei szerint élniük kell, t. i. szabadon.

De egy nemzetnek nem elég csak szabad intézmények kivására törekedni, s annak elérése után csak is a zöld asztal körül működtetni szellemi erejét, a különböző tudományokat is épp oly lelkesen kell pártolni s művelni, mivel igaz állítás az: hogy csak tudományosan művelt népek al kalmassak s érettek a politikai szabadságra, valamint politikailag szabad országban fejlődhetnek a tudományok.

A leigázni vágyó absolutismus ellensége a tudományoknak, mert azok a tudományok fejtik meg s bizonyítják az egyéni szabadság elvitáztatlan jogosságát, valamint a tudományos műveltség megkívántató kelléke egy egyéneknek az egyéni függetlenség élvezetében, mivel csak ily esetben lehet biztos az individualis szabadság az önhatalmaskodásbani átesapongástól.

De különben is hivatása az emberi nemnek, emelkedett szelleménél fogva, a tudományokat minden ágazataiban művelni, és ez elhivatás oly nélkülözhetetlen sajátjává vált, miszerint e cél felé való törekvés nélkül tán nem is tudna már fennállani egy művelt nemzet is, innen: a szomszéd nemzetek megítélésénél nem csak annak polgári intézményeit, hanem tudományos műveltségi fokát is mérlegbe szokta vetni, s ha utóbbit az előbbivel egyen-súlyban nem találja, a szabad intézmények, bár mi fejlett fokozatú álljanak is, azt nem polgári szabadságnak, hanem barbar függetlenségnek nevezi, mint a minék mi is például nevezhetők azon függetlenségi harcok a cserkeszeknek, melyet oly hosszasan s vitézül folytattak az orosz leigázó támadásai ellen.

Ha tehát Európa művelt nemzetének becsülését megtartani óhajtuk, rég szükségessé vált: miszerint nem csak a zöld asztal mellett politikai s törvénykezési köztigyeink körül; hanem a tudományok fejlesztése és fejlesztetése érdekében is, minden erőnkkel érvényesítsük.

E célból szükséges először: azoknak (a tudományoknak) minden hivatott általi művelése; másodszor: azon anyagoknak, melyek e cél előmozdítására hazánkban találhatók, megtartása; mert hát nem lenne különben múzeumoknak, könyvtáraknak, gyűjteményeknek felállítására szükséges.

Ez utóbbi pont érdekében kívánom gyenge szavamat fölemelni.

Nem célozom jelenleg a természettudományok érdekében bocsátkozni részletekbe, az e szakmához tartozó tárgyak és tények a természet bőséges alkotó törvényeinél fogva emberi kéz által kiirhatatlanok s csak ritkán nagyon megrombolhatók s apaszthatók; de másként áll ez azon tárgyakkal, melyeket nem a természet maga, hanem teremtményeinek legtükröletesebbje az ember alkotott földünkön múzeumiállásának hosszú évezredek alatt; ezek el pusztíthatók, megsemmisíthetők örökre a legutolsó vasuti munkás vagy meszétégető paraszt otromba irtó kapája által, pedig ezen emlékek vezetnek be a jelen művelt nemzedéket az évszázadok homály és enyészete lepte működési világába.

Ezen emlékeket megtartani, megtartani hazánkban, nemzetünknek, hogy az által nem csak a tanulmányozáshoz anyagot gyűjtünk, hanem azok iránti érdeklődésünknek tanúbizonyságát is hagyjuk az utókornak, nemzeti becsületünk igényli.

E tekintetben eddig vajmi keveset tettünk hazánk tudományának kipótolhatatlan vesztesére, mi-ből következett: hogy legszebb historiai emlékeink az idő s emberek romboló behatása alatt nagyrészen tönkrementek, mi pedig elmozdítható s elszállítható volt, azoknak legszebb példányai külföldre, különösen pedig Bécsbe jutottak.

Az igaz, e tekintetben nem lehet magát a nemzetet vádolni, legfőképpen mivel nem volt egy központ, hová a feltalált kincseket gyűjteni lehetett volna, honnan az egyesekhez serkentő felhívás szétágozhatott volna.

Országunk jelesbjei rég óhajtották egy erdélyi múzeum felállítását, de ezen óhajtság s a felajánlott áldozatok nem teremthettek gyümölcsöket, a saját kormányunk által felállított akadályok miatt, mely (a kormány) nem lévén felelős, szerette volna a czopfot örökre befonva szemlélni a honfiak fejét, hogy így legyen, minél fogva vezethesse tetszés szerint és minél fogva kirázassa a parlamentaris kormányzat iránt fogamzani kezdő eszméket.

1848, mely megszület a népszabadság főbiztosítékát: a felelős miniszteriumot, felállította volna

a tudományok templomát, a muzeumot is, de kelet, kezdése elején már megszüntette ezt észak fagyos szele, s bekövetkezett a Bach kormány folytonos szellemi tele.

Az igaz, hogy ezen kormány alatt született meg muzeumunk, de éppen ezen kormányzati időszak volt az, mely hazánk emlékeinek megtartására közlgyileg semmit se tett, sőt ellenkezőleg ezen kormány mindenható burocratiájának zaja: a pöffeszkedő kreis-hauptmannól le a hasonlólag pöffeszkedő szobaseprő hajduig igyekezett mindent, mit értékesnek vélt és saját maga által használhatónak nem talált, legalázatosabb hivatalból—Bécsbe centralizálni — a honnan sugárzottak vala ki abban az időben minden deuretum, csillagok és pléhgallér, és ezen eljárást követték a magyar bezirkerek is, kik minekutána elszakadtak a nemzet testétől, beállottak a nemzet s alkotmányfalo kormány bérenczeiv s kétszeresen igyekeztek, mint magyarok, annak kegyes figyelmét magokra vonni, mert hát az onnan várható jutalomért árulták el saját hazájukat!

1861. kezdve az ujonnan feltalált kormányzati forma: az absolutisticus alkotmányos provisorium alatt se részesülhettek történelmi emlékeink kellő figyelemben.

Rövid ideig fenállott alkotmányos hatóságaink még nem is szervezhették magokat, s már le kellett mondaniok s következtek a megyei főnökök a provisorialis tisztikarokkal, mely utóbbiak az elsőnek csak alárendelt tisztviselői voltak, minden önállás nélkül hivatva, beírni a sok straf-protokulomot és ujonczlistákat, és kevesek kivételével, kivetkezve az önzéstelen honszeretettől; a főnökök pedig, kik önállóság rendezték a megye ügyeit, hogy állhattak volna ellene mitkineinek Bécsbe való vándorlásának? hová magát az országot is elvitték volna, hogy ottan a reichsrathban megölje örökre ezredéves alkotmányát; fiai pedig ne tanulmányozhassák többé a historiát, mely annyira fejleszté a hazaszeretetet s alkotmányos érzületet, hanem leljék örömlüket a Bécsben gyártott paragrafusok özönének tanulmányozásában, és az adóexecutiók gyakorlásának státusboldogító mütéteiben, melyek oly hosszasan s magos, különösen pedig hasznos és jövedelmes hivatalokat eredményeztek ő méltóságaik méltóságos personájuk számára.

Valahára, Istennek hála, ezen is túl vagyunk, még pedig oly formán: hogy megyei autonomiánk visszaálltva s megyei önkormányzatunk visszaadva.

A megyék tehát, önkormányzati joguknál fogva, jogosan intézkedhetnek, mindazon emlékek és historiai tárgyak felett, melyek területeken találhatók.

A vasuti építések már megkezdődtek és folytatódni fognak több helyen. A nagymérvű ásatások következtében már eddig is számos régiségek kerültek napvilágra, melyek mindenhová, csak oda, hová kerülniük kellett volna: a muzeumba nem jutottak.

A vasuti vállalkozóknak jogok lehet s kell is hogy legyen, annyi földet ásatni fel s hordatni össze, mennyi munkájuk befejezésére szükséges, de hogy a feltalált régiségek s emlékek felélt szabad akarattjuk szerint intézkedjenek, arra, azt hiszem, nem lehetnek feljogosva, mert azok az ország kincsei s azok felett nem rendelkezhetik magá a kormány se egyoldalulag.

Jogosan gátozhatja meg tehát minden megye határán a feltalált tárgyak elrombolását s elhordását, sőt nézetem szerint köteles volna ott, hol ásatások folynak a hazai ismének elősegítése tekintetéből rendelkező joggal felruházott egyéneket nevezni ki, kik a kiasott tárgyakat összegyűjtjék biztos helyre, hol mind addig őriztessenek, míg a megye azoknak mi módon elhelyezésekről intézkedni fog.

Jelenleg megyénkben éppen a római Apulum felett folynak az ásatások, s Baecilla Elek úr figyelmeztette is az érdeklődő közönséget a „Koloszvári Közöny“ 96-dik számában, s már is kiasott sok érdekes tárgyra.

Itt tehát azoknak megtartása végett szaporán szükséges intézkedni, mit jogosan csak a megye eszközölhet.

Minthogy pedig megyei bizottmányunk ki tudja, mikor fog megint ülésezi, s így ez ügyben intézkedhet a megyei tisztségnek kell hogy addig is erőlyesen intézkedjék.

Megeyék kormányzata élén jelenleg egy oly férfi áll, ki nem csak jó hazafi, hanem művelt férfi is, ki harezolt bátran, vitézül hazánk szabadságának megtartása mellett, ki hazafi elveit, melyeknek alapeszméje a szeplőtlen hazafi jellem, következetesen ragaszkodott; ezen férfi közgazgatási főbíránk Inezédi Sámuel. Örömmel választotta meg őt a megye intelligentiája, megnyugvására szolgál, hogy a megválasztást elfogadta, most a tudományokat kedvellő közönség töle reméli az ez ügybeni erőlyes intézkedést, *) mert a ki

*) Oly ismert hazafi s erőlyes egyén, mint ő, valóban sokat tehet mostani hatáskörében is e kívánt célra, azonban minthogy az ásatás nem megyei ügy, s más rótegek vezetése alatt áll, a tudományosság országos érdekében hatályos föllépést a felelős kormánynak ottani direct közegétől, a megye főispánjától várjuk, kinek hatáskörében, sőt kötelességében áll a megye területén az országos érdekeket is folyvást figyelemben tartani. Lapunkban kimondott már szakember által, hogy értékes tárgyak kerülnek ki az ásatásokból, a megye kormányzatának feladata ezeknek elrombolatása ellen addig is gátolag intézkedni, míg a felelős kormányhoz tendő jelentése folytán s tárgyak rendszeres intézkedés történetének.

Szerk. Dr. Székely-Udvarhelyi, aug. 28. 1867.

erélyes volt a csatákban, erőlyes tud lenni a békében is, s ki harczolt vitézül a haza alkotmányának megmentéséért, harczolni fog annak (a hazának) historiai emlékei megtartásáért is, mert a historia ércz-lapjairól olvasta le ő is, mi a hazafi kötelesség, melyet mindig oly pontosan s következetesen teljesített.

Alsófehérmegyei.

Levelezés.

Pest, aug. 23. 1867. — Tisztelt szerkesztő úr! Folyó hó 7-kén Erdély bérczeitől megválvá mi történt kedves kis hazánkban az utóbbi napokban, s mi különösen szeretett, szülővárosom Dézsen? tudomást nem szerezhettem, mert erdélyi hírlapot, bár tudakoltam utazásom minden pontján, nem találtam sehol. Ma reggel Tokajt voltam szerencsés először a „Koloszvári Közöny“ néhány számjához juthatni, s örömmel ragadám kezembe azokat, s futtam át hasábjait. De az örömet csak hamar keserű érzet váltá fel keblemben, midőn az idei 98 ik számban a dézsi r. l.-nek az alkotmányos mozgalmakról írott tudósítását olvassam, abban komoly ügy-szeretet, elvleges felfogás s a viszonyok tárgyalagos ismertetése helyett inkább személyeskedést, s az események alakulásának, mennyiben azok előttem még ismeretekesek lehetnek, egy részben nem is hű színezését találva a létezhetté mozgató indokok elhallgatásával, miért azt egészben meg sem értettem.

Azonban ha r. l.-nek tetszett tudósítását úgy fogalmazni a mint tette, kifogásom nem lehet ellene; csak mennyiben személyemet és az állítólagos mozgalmakba belé kevert, legyen szabad önmagam iránti kötelességből a kérdéses tudósításra néhány észrevételt tennem, s r. l.-hez egy nyílt kérést intéznem!

Két pártól beszél tudósító, Miller és Róth pártól, s úgy tüntet fel engem, mint ki hadnagyi jelöltképpen léptem fel, vagy tán léptem fel, s midőn ügyemet tökéletesen buktottnak látam léptem vissza, s mentem el Rimaszombatba a természet tudósok gyűlésére, s hagytam meg barátaimnak, hogy nevemet a kandidáltak sorából töröljék ki.

Személyemre vonatkozó ezen állítások azok, miket mi alapon tehetett papírra r. l., kiről bizton merem hinni, hogy magán viszonyaimat is ismeri? meg nem foghatom, annyival inkább, mert közéleti multam, elveim, irányom nyilvánosak!

Nézetem szerint pártok alakulhatnak politikai elvi ellenzékesség, vagy valamely közügy feletti nézetkülönbség, vagy magánérdekből.

De itt a két első eset alig lehetett, mert politikai irányom az 1860 diki fehérvári conferentia óta ismeretes, s hogy attól egy perczig is eltértem volna, senki sem állíthatja, s ez irány azonos jelen felelős kormányunkéval, Miller A. úrnak, mint a viszonyok által közszolgálatra kényszerített egyéneknek, politikai nyilvános multja nincs ugyan, de feltehető, hogy parlamentális kormány alatt városi főnök nem kívánna lenni, ha a föltötte álló kormány-nak hibe nem lenne, s így ily értelemben pártalakulásra ok nem lehetett; valamint nem lehetett ellenében közügy iránti ellennézettségéből sem, miután Miller A. úr eddig városunknak nem volt polgára, mint megyei alispán nem vehetett részt városi közügyeink tárgyalásában, s így leendő magatartására nézve sem lehet positive következtetést vonni; én legalább combinálni képes nem vagyok; de ismét feltehető az, hogy hivatása magasztossága felfogása nélkül egy város közügyei kormányzatát elnyerni nem törekedett volna!

Tehát csak személyes érdek, hiúság vagy ellenszenv működött?

Remélem ezt r. l. tudósításából kimagyaráz-tatni nem akarta, nem személyem irányában, mert legjobban tudhatja, hogy közhivatali pályát mind eddig csak akkor foglaltam el, ha azt közkivárat igényelte, s így a felajánlt állomás elfogadása erkölcsi kötelesség volt, életpályám nem lévén a köz-hivatal, Miller A. úrral pedig ellenszenv viszonyban éppen nem állok; s tudhatja azt is, hogy a jelen választást megelőzőtt napokban legjobb barátaim ez érdekből óhajts-nyilvánításukat tényleg visszautasítottam, egyfelől azért, mert a városi főnökségre meggyőződéseim szerint hivatottabb egyén bőven van Dézsen, s mert miután a város által a tanács új szervezete érdekében két izben felsőbb helyre tett felterjesztéseket én indítványoztam, melyekben felfejtök a városi hadnagyság chimáricus hivatását, mennyiben ez politikai, politialis s aconomiiai főnök s egyszersmind törvényeséki elnökség is, ez állomás elfogadásával magammal jönnék el-lentmondásba; de a nevemről keresztelt pártra sem kívánhatta a személyes érdek vádját emelni, miután arról azt állítja, hogy ez az értelmiség nagyobb részét foglalja magában. mi-ből következtethetni hiszem, hogy r. l. is ahoz tartozik, melyre aztán mégis az ügyetlenség, a taktikatlanság bélyegét súti, s a communitalis névsor készítésére vonatkozólag éppen az ellenkezőt állítja, mint a mi történt.

Hogy azonban Dézsen pártok voltak s lehet-nek, az valószínű, s hogy a pártok a választás alkalmával még ki nem tisztult tömbekben nyilatkoztak. De e pártalakulásokat névhez kötni nem lehet. Alapjuk mélyebb, nem személyi, de erkölcsi, s nézetem szerint a választásoknál az egyik inkább

elvi párt csak negative szerepelt. Ez volt hivatása. Hogy a pártmozzanatok erkölcsi alapjára r. l. le nem ereszkedett, s azt felmutatni nem kívánta, megfoghatom, mert ekkor némely következtetéseket nem vonhatott volna!

De ezek nem személyemre vonatkoztak, s mert csak is személyem védelme tekintetéből kezdék, e sorokhoz még csak a következőket jegyzem meg!

Határozottan visszautasítom r. l. azon célzását, mintha hadnagyi jelöltképpen léptem, s ez ér-dekben pártot alakítottam volna, valamint azt is, hogy midőn ügyemet buktottnak látam, léptem vissza, s mentem is Rimaszombatba, s hagytam meg barátaimnak nevemnek a jelöltek sorából kitöröl-tését, mert az eddigiekben felfejtem, hogy a had-nagyságra nem vágytam, annak elnyerhetése tekintetéből egy lépést sem tettem, hogy a Rimaszom-bathba menetelre egy országos tekintély irányában erkölcsi kötelességem volt még a választási moz-galmak előtt, azt okmányilag bebizonyíthatom, va-lamint azt is, hogy midőn eljöttem a kijelölő bizott-ság meg sem kezdte volt működését, és így jelöl-tek sem lehettek, kiknek sorából nevem kitöröl-te-tését meghagyhattam volna, és ez érdekében bizal-mas barátaim csak annyit tehettek, hogy kijelöl-tetésemet ellenezhették, mit ismervé gondolkozáso-mat megtehették, s mit ha szükséges volt megten-niök s megtették, érte köszönetemet!

r. l. urat pedig felkérem, ha személyemet hírlapi tárgynak tüzi ki, sziveskedjék mindazt el-hallgatni, mit positive nem tud, hogy ilynemű felel-getődzéssel a lapok fontosabb tárgyaknak szánt hasábjait igénybe venni kénytelen ne legyenek, a t. szerkesztő úr pedig becses lapjában tér engedé-sért fogadja hálás köszönetemet.

Róth Pál.

Torda, aug. 30. 1867. — Városi tisztújításunk, mely ez év júliusa közepén vette kezdetét, bevég-ződött. Főhadnagy lett Szigethi Sándor, alhadnagy Jakab Gergely, közgazgatási fakba tanácsosok: Ajtai József, Borbély Nagy György, jegyző ifj. Baranyai Pál; igató Pródán József. A törvény-széknél: id. Baranyai Pál, Csongrád Domokos, Kósa László, Vélies Ödön, ez egyesbíró is; jegyző Rácz Párthén, igató Lukács Sándor, levéltárnok Szűcs Gábor, szolgabírók: Viski József, Jancsó Károly és Veress János; ellenőr Jancsó János. Ennyit előre, közelebből részleteket. r. l.

Székely-Udvarhely, aug. 28. 1867. — Hosszas vajudas után végre az Udvarhely székely anya-városi tisztviselők is megszülettek: főbíró lett Ko-vács Domokos, főkapitány Boér János, alkapitány Rápolti Domokos; tanácsosok: Sándor Albert, Sze-meriai Lajos, Huszár József, Lajbér Lajos; jegyző Gál Sándor; főügyész Kassai Ignác; allügyész Beneczédi Ferencz; kik a mai napon tartott városi gyűlésen az esküt ünnepélyesen le is tették.

A választást, mint kormányzéki biztos, nemes Udvarhely anya-székelyséki főkirálybírája mlgos vargyasi Dániel Gábor úr vitte keresztül, ki ezen alkalommal is fényes bizonyítványait adta annak, hogy egy hatóság élére, s illetőleg vezetésére ter-mett férfiú; de ritka türelmi tulajdonának is tanni valának; mert, valljuk meg az igazat, a gyűléseken a tanácskozás komolyságát sehoggy sem akartuk is-merni, s így néha a rendetlen és fülsértő kiáltozá-sokba vegyültünk. Megtörtént még az is, hogy né-melyek kijelöltetésüket, a kijelölő bizottmánytól, mintegy követelték; a gyűlés nagytöbbségének ha-tározata ellen óvast jelentettek, s mégis megválasz-tatásukat elfogadták nemesak, hanem az esküt is letették. Na de nem kívánunk nagyon beléeresz-kedni a dolgok folyamába, mivel meglehet darazs-fészekbe nyulnánk, aztán a hírlapi meddő vitakö-zást sem látjuk jelenleg időszerűnek, e helyett in-kább kiáltunk, hogy az alkotmányosan megválasz-tott anyaváros új tisztviselői éljenek!!

Augusztus 17-kén este a város fényesen ki volt világítva, és 18-kán, mint ő császári és apost. királyi Felségének születésnapján az összes polgári és katonai tisztikar, úgy a városi polgárság jelen-lében fényes istenitisztetlet tartatott a különböző vallásfelekezetek egyházaiban, a taraczkok szünni nem akáro durrogásaik között; dölben pedig nagy-szerű ebéd volt főkirálybíró úrnál, mely alkalommal a koronás király és királyné ő Felsegeikért a házi gazda tolmácsolta szívünk érzéseit. r. l.

Udvarhelyszék. Magyar Dállya, augusztus 20. 1867. — Rettenetes csapás történt falvánkon július hó 24-kén, a mikor is déli 12 órakor egy szerencsétlen tűzvész miatt 33 földmívelőnek épüle-tét, gazdasági eszközeik, éleltükben szerzett vagyo-naik, s a nyár napjaiban betakarított mintegy 247 szekér széna takarmányaik, egy óranegyed alatt a borzasztó tűz által elhamvasztattak, mely szeren-sztelenséget látva helybenlakó helyét hitv. mlgos Ugron József úr, mint főbírók, a kártvallottakat megajándékozta 21 szekér számból álló széna és sarju takarmánnyal. Fogadja azért a méltóságos úr a szerencsétlenek hálás köszönetét.

Dollyai Gergely Sándor.

Málnás vidékéről, aug. 20. — A „Koloszvári Közöny“ 97-dik számának levelezési rovatában „A málnási gyógyfürdőn két istenitisztetlet“ ezim alatt, Alberti János, unitarius theologus úr, egy cikket ír, melynek tartalma a címet nagyon ke-

vessé érinti, és az is oly okszerűtlentül van beleszóve, hogy nem tudja az ember tulajdonképpen, mi ezélt akart azzal e cikket tisztelt írójra elérni? Az egész cikket különben minden kezdet és végét nélkülül, vastag tudatlanságot és következetlenséget árul el.

Eltekintve attól, hogy nem a 10-ik században vagyunk, hol az istenitisztelt tartása hazánkban a csodák közé tartozhatott, (6 ugyan azt mondja, hogy alkalmi; de hogy minő alkalmi, azt nem mondja) még sok téves fogalmakat foglal magában.

Első helyen szemünkbe ötlék Alberti úrnak, mint theologusnak, azon állítása, hogy a „vallásos ünnepélyek, időtöltő események.” Ezen állítás magamat cáfolja meg.

Azt a valótlanágot állítja továbbá, hogy Málnason a szén szaga az embernek az orrát hasítja. Én részéről még ilyen szénre eddigéle nem akadtam; de még a kén sem képes ezt előidézni. Egészen más, ha mondta volna t. Alberti úr, ki úgy látszik, hogy természet- és vegytannal vagy igen keveset, vagy semmit sem foglalkozott, hogy a kén-hydrogen (SH), vagy szénessavany (SO₂), vagy pedig a kénnek az elemekkel valamely összekötése idéz elő, mint ő magát kifejezi: orrhasítást; mert ezt képes lenni elhinni. De ez nem elég. Ily járatlanság mellett még hozzá vet a víz vegyi elemeinek meghatározásához. De nemcsak hozzávet, hanem állítja, hogy a szén- és kén-savany túlnyomó benne és ennél a savanyal fogva ize sós. Nem tudom, az alchimisták iskolájából szerezte-e tapasztalatait, vagy Berzelius műveiből, vagy a híres német vegyész Liebigtől; de én még a savanyok sós tulajdonságát eddigéle nem hallottam.

Egyébiránt hátrább említi, hogy só is van benne, talán azért, hogy, hibásan, a sóstengerhez hasonlíthassa? vagy, hogy a víz bugyogását kimagyarázza? Ki is magyarázza hatalmasan, állítván, hogy a só idézi elő ezt. Nem annyira boszuság talán, hanem szánalom fog el e magyarázatra, mert hisz a szénsavany-tartalomtól eléggé kimagyarázhatta volna ezen bugyogás okát, példa reá az Erdélyben található ásványos vizek közül különösen az annyira kedvelt borszéki víz.

Szükségesnek láttam ezen helyreutastást, hogy tévtudományt ne terjeszsen levelező, oly közlés által, mely bizonynyal a szerkesztő figyelmét is megfuttotta.

Korondi borviz, aug. 20. 1867. — Bérczes hazánk, a természet többféle áldásai közt, bőven van ellátva gyógyerejű vizekkel; csak részint a természet önkéntes adományához nem járult elég emberi mű, részint pedig e tekintetben is jobban ismerjük a külföldet, mint saját hazánkat. — De az emberek mindinkább át kezdik érteni, hogy kár külföldön nagy drágán keresni azt, mit itthon olcsóbban fel lehet találni.

Erdély Gleichenberge, a korondi fürdőről kívánok egy kis visszapiantást tenni, a már-már lefolyt fürdői idényre. E fürdők, melynek vize, kivált mellbetegre, honunkban páratlan, s a külföldiekkel is bátran kiállja a versenyt; az idén oly sokan látogattak, mennyien eddig soha sem; s még hányan maradtak el, kik szállást nem tudtak kapni, bárha a negyedóránra fekvő faluban is sokan voltak szállva, kik közül némelyek még most is várják vagy egy szállás megvárását. E jó jel az új tulajdonosra nézve, de egyszersmind buzdító intésül is szolgál, hogy megkezdett javításait a lehető nagy mérvben folytassa. Minden igényt kielégíteni nem lehet egyhamar, kivált nálunk, hol sokan, a kényelemhez, itthon, nagyon ócsón kívánnának jutni, de a valamivel több kényelemre tett kiadás kétségkívül megkértszeríti a vendégek számát, s bőven fog kamatozni.

Jó tanácsos és tervvel, habár gyakran kivihetetlenül is, majd minden ember tud szolgálni; én első teendőnek tartom egy nagyobb szerű és kényelmes berendezett vendéglő építését, hol az érkezők s főként az egyes emberek ellátás- és szállásolásra számíthatassanak, a nélkül is, hogy hazunét more patrio társzékkel kelljen elindulniok. Annnyivalinkább, mert bátran bihetjük, hogy miután vasutak által a nagyvilággal közelebbi egybekötésbe jövünk, külföldiek is sokan fogják látogatni fürdőinket, s azok közt ezt, melynek azon előnye hasonlóságú ivó gyógyvizek felett, hogy üdvös hatáson s kellemes ízű ivó vize mellett, melegített vasas fürdők és degenyeges szénsavas sóshideg fürdőt is használhatnak a vendégek.

E fürdőidény alatt — az átutazókat nem számítva — eddigéle mintegy 250 rendszeres fürdő-vendég volt, nő kétannyi mint férfi. A vizet reggel többen tisztán iszák, némelyek pedig a forrás mellett fejt kecskéjével. Azonkívül egész nap ugyanazon gyógyforrásból isznak, nemcsak azért, mert jó édes ivóvíz nincs közel, hanem mivel mindenki kedvvel iszása, s ha megszokta, alig tudja nélkülözni, sokan haza is visznek magokkal. Van Korondnak olyan fürdő-vendége: T., ki egész éven át korondi vizet iszik Kolozsvárrt, s mint mondja, jól bedugott üvegben a víz egy év múlva is olyan, mint mikor beletöltötték.

Néhány súlyos mellbeteg az idén is feltűnő javulás látható, kit ideérkeztek széken vittek szobájába, most a sétatérre a tombola mellett ül, s még tánczra is kedve lenne, ha mamája megengedné. Mert tudni kell, hogy zenészeink is van-

nak, 16-ig a vásárhelyi barna zenészek, s miután ezek sz. Pálként szépen itt hagytak, két nap óta az udvarhelyiek csalogatják a vendégeket a sétatérre.

A társaság az első hóban kissé feszes volt, mi nagyon kitűnt az árcsói kirándulás alkalmával is, mely egy általános közmulatság akart lenni, s kiérkezve, majd minden kis cotteria külön települt le s maga körében mulatott, később barátságosabbá vált.

Nagy baj nálunk még 1867-ben is, az a neveltséges osztálykülönbség, melynek falai már 48-ban összedőltek, s a még itt-ott megmaradt romok közti hasadékokon bepillantva, gyakran sajtóságos, de ritkán előnyös látványt nyújt. A czimkórság nem apadt köztük, sőt a beamter-világ óta nevedett. Nő de másként lesz az ezután, ha átlátjuk: hogy az érdem méltóság, a többek által illetéketlenül követelt pusztá méltóságos cím pedig magában még nem érdem.

De, mint mondtam, a társaság később barátságosabbá vált.

Időtöltéseink sem egészen hiányoztak. Volt, egy műkedvelők által adott zene-, ének- és szavalási estély, melyet bál követett. A tisztajövedelem a honvédelap nevelésére volt szánva. Az előadás egészben véve sikertűnik mondható. Mindenesetre köszönetet érdemelnek az illetők, hogy a társaságnak élvezetet kívántak szerezni, s egyszersmind oly szép cél elősegítésére közreműködtek. De szeretőnk mi is tudni, mennyi volt a tisztajövedelem. Mondanak 45—50 fnt stb.; de hisszük, hogy a rendező úr, miután itt nem tette, utólagosan befog nyilvánosan számolni. Azóta már bizonyosan rendeltetése helyére el is küldötte. — Egy második bál nem akart teljességgel jól sikerülni, nem tudjuk, mi volt oka, hogy úgy kellett a tánczosokat kényszergetni: bihetőleg egészségüket feltették.

Legnemesebb szellemi élvezetet nyújtott mindnyájunknak egy folyó hó 11-én tartott istenitisztelt, melyen kolozsvári lelkész Sz. D. buzgó alkalmi könyörgés után, szokott ékes szólásával meghatárolt fejtette, hogy midőn itt testi szenvedéseink enyhítését s egészségünk helyreállítását vagy fenntartását keressük, miként kell e mellett lelki szükségünk kielégítésére is törekednünk: hogy az ép testben ép lélek is lakozzék. Fürdőre járó lelkészek kövessék ez apostoli szép példát.

Nem hagyhatom említés nélkül azon közéletet, melyet társaságunk néhány tagja rendezett vizuozásul több udvarhelyi tanár és pap vendégeik fogadására. A vig ebéd zenező és kedélyes pohárköszöntések mellett folyt le, s este követte egy olyan bál, melynek fürdőn legjobban tűnik ki, félig előkészítve, félig rögtönözve, nagy fesz és fényűzés nélkül, de melyben mindenki vígan találta magát rang- és korkülönbség nélkül 11 óráig, sőt annyira áthatotta a társaságot a jókedv és tánczvágy, hogy másnap este is folytatta hasonló kedélyes hangulatban.

18-kán a társaság nagyrésze kirándulást tett a Firtus hegy tetejére 10 szekérrel. A táj regényes fekvése feledtette a göröngyös utat, s az ilyen expeditióknál nélkülözhetetlen derültség gyönyörű kilátással jutalmazta a tetőre vergődött nézőket, kik a távol hegyes csúcsok sovár szemlélése után végre tánczra kerekedtek ott, hol hajdan a világtól elvonult barátok áhítatoskodtak.

Doktoraink e fürdőidény alatt többen voltak; az igaz, hogy nem mind medicinae, hanem fiatal juris doktorok; de úgy találtuk, hogy ezek is értenek a corpus juris mellett a curához is, s ha nincs betegük, sebeznek, hogy legyen kit gyógyítsanak. Praxis volt, a stútert a jövő mutatja meg.

Bevégzem levelem azon figyelemzettel, hogy kik jövő évben ide szándékoznak jöni, szállásról jó előre gondoskodjanak, mert, a mint tudom, többben már előre béreltek a jövő fürdő-idényre.

.....i.

KÜLFÖLD.

FRANCZIAORSZÁG. Az észak-német lapok közel fekvő okokból, feszült figyelemmel kísérik a francia kormány katonai intézkedéseit. A „Veser“ Ztg.-ban például egy Berlinből kelt cikkre akadunk, mely e tekintetben igen tanúságos adatokat tartalmaz.

„Az Algirből érkező hírek — írja levelező — nem engednek kétkedni, miszerint a francia kormány semmi erőfeszítést sem kímél, hogy a kedvező pillanatban egész katonai erejét a lehető gyorsasággal egy hatalmas és döntő csapásra összpontosíthassa. Egybevágó és teljesen hiteles magántudósítások szerint márczius 10 óta a harcoképes európai lakosság minden vasárnap a fegyverforgatásban gyakoroltatik, hogy az Algirban helyőrségen levő francia és belföldi seregek szükség idején másutt alkalmaztathassanak. Jelen év kezdetén a nevezett gyarmatban állomásozó francia haderő létszáma 63,200 főre emelkedett, ebből az újabban foganatosított pótlendzabályok folytán 40—50,000 ember szállíthatatik át Európába! Rómából mult évben 14,600, a mexikói hadseregéből legközelebb kerekésszámmal 25,000 ember tért vissza Franciaországba; ha ide számítjuk a leszerelt negyedrangú várak előbbi helyőrségeit, hogy Franciaország támadó ereje egy év óta 100—120,000 emberrel szá-

porodott; sőt, ha az időközben begyakorolt tartalékok is ide vesszük, a fennebbi szám 180—200,000-re tehető.

Ha végre a Franciaországban fennálló rendszer szerint ama tartalékból 70,000 ember elbocsátatik és más 70,000 egybehívatik, kiket ismét a télen át lehetne begyakorolni, a többlet 300,000 főre rúgna, s ezzel Észak-Németország és Poroszország eddigi túlnyomósága egyelőre ki volna egyenlítő. Németországnak azonfelül a luxemburgi állapotok is méltó okot adnak az aggodalomra. Noha az előbbi porosz őrség e várat már hónapok óta kitűrtette, Hollandia még legesekélyebb kedvet sem mutat a londoni szerződésben elvállalt kötelezettségnek megfelelően a vár erődítményeit lerombolni. A hely még tökéletesen védhető állapotban van minden hadicsínynek kitéve; ha számba vesszük a vasuti összeköttetést, a chalonsi tábor közelségét és a francia keleti határ két első rangú erődítményeit (Lille és Metz), félreismerhetlen, hogy Franciaország ily hadicsíny végrehajtására sokkal kedvezőbb helyzetnek örvend Németországnál.

OLASZORSZÁG. A „Journal des Deb.“-nak ezeket írják Rómából, m. hó 23-ról: A nyugtalan-ságok, Garibaldi terveinek hírére ismét megkezdődtek. Látni lehet, mint közeledik a határszélhez, mint tartja mindig egy és ugyanazon szónoklatokat, mint ad kifejezést ugyanazon elégedetlenségnek, s mint szítja a régi mozgalmat; tudva van végre, hogy harcziás előkészületeket tesz, s mindez élénken foglalkoztatja az elméket.

Az olasz kormányának azonban sokkal inkább szüksége van belső békére, mint valaha, hogy pénzügyi műveletei az egyházi javak eladásában szerencsés véget érjenek. Ez minden eszközt fel fog használni, hogy megakadályoztassa az ily compromittáló vakmerőségeket, nemcsak azért, mert a szeptemberi egyezmény által kötelezve van erre; de még inkább azért, mert jól tudja, hogy ha nem képes megakadályoztatni a betörést, ezimborasággal fogják vádolni.

A római udvarnak azonban még más gondjai is vannak, mint azok, melyek őt Garibaldi részéről fenyegetik. Aggodalommal nézi az egyházi javak eladását; habár reméli, hogy e javak nem fognak vevőkre akadni, azon félelem miatt, hogy az egyház később visszakövetelheti. S aztán, ha vevők jelentkeznek is, azt hiszik itt, hogy elég lesz a Vatikannak egy szava, hogy a vevők visszaradjanak. E szó az excommunicatioval való fenyegetés lenne, melyet Ratazzi kétségkívül fel is vett számításába. Nem tudom, vajon a pápa kedvet érez-e ily fontos rendszabály foganatosítására. Némelyek azt hiszik, hogy inkább óhajta bevárni a concilium egybeülését.

A cholera, mely május óta dühöng Rómában, végre hivatalos részről is elismertett. Nem kevesebb volt szüksége, mint egy királyné, egy herceg s egy bibornok halálára, hogy a kormány által elismertessék, mely a kór lételet mindekkoraig tagadta. A járvány már a vidékekre is elterjedt s a rómaiak futva jönnek haza, magukkal hozván a betegséget és iszonyt. A halálozás ekkoráig 40—50 eestre megy naponta, mi négy embert tesz minden 5000 lakosnál.

NÉMETORSZÁG. Münchenben legközelebb egy új lap indul meg e cím alatt: „Dél-német Sajtó“, mely a következő programot állítja fel: A délnémet-szövetség megállapítása eddig nem sikerült, és jövőre is kevés sikerrel kecsegett. Az észak-német szövetséghez való csatlakozásnak az észak-német-szövetség belső politikai természete áll útjában. A német-szövetség feloszolván, a délnémet államokat visszahagyta, melyek az egyes tagok kölcsönös hidegsége daczára is fontos és nagy horderejű viszonylatokban egy egészet képeznek. Ez államesoport élén áll Bajorország, melynek politikai jelentősége a délnémet-szövetség tervének megbiusultával emelkedik. — A délnémet kérdés dönti el a háború és béke kérdését.

A programm Bajorországnak nagy feladatot tulajdonít; a délnémet államok valódi foederált egyesülését nem tartja lehetőnek, miért is Dél-Németország európai hivatásának Bajorország politikájába kell öszetömörülni. Egy magában elzárt európai államrendszernek kell e szétzilált német állam helyébe lépni. Bajorországnak jelenleg befolyásos állás jut, különösen az Ausztria és Poroszország közti ismételt háború elődázása által. A német nemzetnek jelenben nincs nagyobb várnivalója, mint, hogy az európai összrendszerben Ausztria ismét Észak- és Dél-Németországgal össztalálkozzék, hogy az európai család e három német tagja a német szellem fenntartásában és ennek vezérlésére szükséges befolyásban egymást támogassák, ebben rejlik a közös hivatás, sokkal szerencsésebb volna ezen eredménynél az, ha a földközi-tenger-melléki államok a porosz-orosz együttes politika célja ellen küzdve, a németországi szakadást Dél- és Észak-Európa közti gyógyíthatanná tennék.

MONTENEGRO. A Montenegróban legközelebb fölfedezett öszzeesküvésről írják a „N. Freue Presse“-nek: „A fejedelem utolsó távolléte alatt, midőn t. i. Párisban időzött, Montenegróban a „szerb nemzeti bizottmány“ egy manifestuma forgott kézen, melyben a szerb fejedelem a montenegrói lakosság nevében kéri, hogy a tartományt Szerbiával egyesítse, s ennek foganatosítása végett azonban egy bölcs és hazafias biztost küldjön Montenegróba, ki a tartomány bizalmi férfijainak segélye-

vel Montenegrot mindaddig kormányozná, mit ott a Szerbiában fennálló közigazgatási rendszer behozatnék. Ezen okmányról a Párisból visszatért vladika csak saját országában értesült, mire atyja, az időközben elhunyt Mirko Petrovich és sógora Vukotich kíséretében haladéktalanul Cetinijébe sietett, hol a manifestum három előterjesztőjét rövid uton felakasztatta; a negyedik igazgató, ki a főszerepet játszotta, külföldre menekült.“

KÜLÖNFÉLÉK.

— Ö Felsőgeik Párisba utazása folyó hó 15-kére van végre határozva.

— A magyar országgyűlés, mint újabban határozottan állítja, minden bizonynyal sept. 16-kára hivatik össze.

— A várad-kolozsvári vasut-terv végleges megvizsgálása végett, gr. Haller Sándor miniszteri kiküldött felügyelete s minisz. tanácsos Fackh Oszkár vezetése alatt a napokban Egybizottság érkezett városunkba, mely innen Kolozs megye főbírája Macskási Pállal tegnapielőtt indult el feladata foganatosítására, azt még az nap Feketetőig teljesítvén. Mint biztossan tudjuk, az eddigi terven sok, minden tekintetben hasznos változás történt, mi a minisz. tanácsos úr s kirendelt mérnökök nagy szakavatottsága mellett, nagyrészen a gr. Haller Sándor úr ügyszeretetének köszönhető, ki ernyedetlen buzgalommal igyekezett kikeresni mindenütt a módot, mely egy a czélzértetésnek, mint az üres pénztárunknak annyira szükséges takarékoságnak leginkább megfelel. A revidáló bizottság, illetőleg a min. tanácsos úr nyilatkozata szerint a kisajátítás néhány hét múlva kezdetét veszti, s a munka — miután minden mértőföldre 2, s így az egész vonalra 40 mérnök küldetik ki — gyorsan folván, pár év múlva gőz szárnyain reptünk a Nádas völgyén el Várad felé; mert, hogy a Szamos-völgyi terv, mely az előbbinél, mely 16 millióba kerül, jóval többé jöne — elessét, már régén bizonyos. Az első kapavágást a Királyhágón innen gr. Péchy Manó ő nmlga, a Királyhágón túl pedig, mint még irtuk volt, gr. Mikó Imre ő exelja teszi meg.

— A Királyhágón innen tervezett vasutvonalak hossza következő: N.-Várad-kolozsvári 20¹/₂ mértőföld, kolozsvár-brassó-bodza 51 mértőföld, arad-alvinczi 26³/₄ mértőföld, piski-petrosenyi ág 10¹/₂ mértőföld, kapus-szebeni ág 5¹/₂ mértőföld, brassó-csik-szereda-gy.-szent-miklósi vonal 15³/₄ mértőföld, maros-vásárhelyi ág 6³/₄ mértőföld és a kolozsvár-besztercezi vonal 13³/₄ mértőföld.

— Kolozsvár négy közg. tanácsosára tegnap történt meg a szavazás. Megválasztottak: Dobokai Ferenc, Filep Samu, Medgyesi Tivadar, Földesi Sándor. Kijelölve voltak: Dobokai Ferenc, Filep Samu, Medgyesi Tivadar, Földesi Sándor, Tamási János, Magyar Mihály, Fekete Pál, Erdélyi Samu, Elekes András, Lugosi István, Gyulai László, Buezi Emil, Antal Mihály és Minorich Károly. Tamási János, Fekete Pál és Antal Mihály a jelöltséget nem fogadták el.

— Maros-Vásárhely is megválasztá mult hó 28-kán főbíráját, Fekete József személyében. Közelebbi számunkban részletekben.

— A városi képviselőtestület mult szombaton letévén esküjét, ideig. elnökül az új polgármestert, rendőri főnökül pedig az új főkapitányt választá meg.

— Botfaluban (Brassóvidék) m. hó 28-án este tűz támadván, a másnap reggel romboló elem mintegy 100 gazdának semmisítette meg házat, gazdasági épületeit s takarmányait. Az iszonyu csapást egy csűr körül gyufával játszó gyermekek okozták. — Bámulatos, hogy annyi keserves példa sem tanítja meg a szülők, szigorubbann venni a gyermekek feletti felügyeletet.

— A természetnek nem mindennapi játéka tűnt fel m. hó 31-én M.-Nádas és M.-Gorbó körül. Nevezett helységek határán ugyanis 3 hosszú óráig zuhogott a patakokat kiárasztó zápor, a nélkül, hogy a szomszéd helységek felett csak be is borult volna. Meglepő volt különösen az a szabályos egyenes vonal, melyet a napot elborító pór s a még itt-ott víztől csillogó sár össztalálkozása képezett.

— N.-Szebenben egy „Transilvania“ című biztosító bankot akarnak állítani, melynek célja a biztosításon kívül a kereskedelmet és ipart hitelnyújtással emelni. A felsőbb engedély már meg van nyerve.

— A hanvéd-egyletek ideiglenes központi bizottmánya elhatározta, hogy az országos honvédgyűlés Aradon még az ősz beálltával, jelen október 6-kán tartassék meg. Klapka ugyanez ülésben indítványozta, hogy válasszon a központi honvéd-egylet kebeléből néhány tagot, kik a kormánytól a szükséges lépéseket az iránt megtennék, hogy a honvédek, özvegyeik és árvaik segélyezése végett a legsürgősebben bizottmány nevezessék ki. Az indívány nagy szótöbbséggel elfogadtatván, végrehajtásáról Szekulics István ezredes, Kleberg Károly és Gorove Antal őrnagyok bizattak meg. Mikár Zeigmond főjegyzőnek is elfogadtatott azon indívány, hogy a még életben levő honvédek nevei rang és betti sorban összeírattván, kinyomas-sanak.

— A telekkönyvi hivataloknak a király-hágónnenni felállítására az intézkedések, hír szerint, minél rövidebb idő alatt kezdetüket veszik.

— Bécsből írják aug. 31-ről: A küldött-ségek tárgyalásai néhány napra megszakítottak, s csak a magyar küldöttség ellenjavaslatával együtt fognak ismét felvetetni. Ekkor azonban bizton várható, hogy a tárgyalások az eddiginél gyorsabb folyamatot veendek. Eddig a tárgyalásoknál biztos és alkalmas alap hiányzott, mely a küldöttségek újabb egybeültetésénél már meglesz adva. Mint mondják, ő Felsége befolyásának köszönhetni, ha az érintett alapon — a birodalmi költségvetés felállítása s az 1868-diki deficit fedezésére vonatkozó javaslatok — a küldöttség tanácskozmányai biztosítják, s azok gyorsan fognak befejezteni.

— A horvát főispánok m. hó 28-dikán Bécsbe hívtak véleményt adni, ha czélszerű-e összehívni a horvát országgyűlést vagy sem? A főispáni gyűlés a nemzeti párt majoritását hozván felindokul, az országgyűlés megnyitását jelenleg még nem látja czélravezetőnek.

— Fehérvári Antal színigazgató a jövő szezóra szervezte már társulatát. Az első szerepkörökre eddigelő szerződöttetve vannak a nők közül a következők: Huber Ida, Kantai Teréz, Miskovics Irma (altistán), P. Szabó Pepi, Szépné, Kollonics Alfonsa, Reszlerné. Férfiak: Albisi, Dráguss, Dózsa, Egressy Ákos, Fekete, Odry Lehel, Timár és Reszler. Néhány első rangú tag nevét, kikkel a szerződési alkut most foly, alkalmilag fogjuk közölni. A jövő szezóra a legújabb opera, operette és drámai újonságokat, a látványos darabok közül „Szép Helena”, „Ördög pilulái”, „Szép Galathea” sat. fogja felmutatni. Szép Helena a nemzeti színpadon!!

— Zsófia főhercegnőt, mint írják, annyira lesújtá Miksa halála, miszerint fogadalmat tett, hogy egész életében gyászt fog viselni.

— A miniszteri tanácskozáson Bécsben egymást érik; egy közelebbiben ő Felsége elnököl; tárgytát az államadósság képezte.

— Vukovics Sebő Bácsban, Szentiványi A. mint tanácsos pedig Szt-Miklóson képviselővé választott.

— Kossuth utolsó levelével Heckenast perbe fogatott, s a még meglevő példányok mult hó 30-án lefoglaltattak; az esküdtsek sept. 17-kére van ez ügyben összehívva. A lefoglalás körülményeiről a „P. Lloyd” így ír: „Ma reggel a sajtótörvényszék elnöke, Nyeviczky úr, azon kérelemmel járult a városi hatósághoz, hogy a kapitányság által foglaltassa le azonnal a „Magyar Ujság” azon számain, melyek Kossuthnak váci választóihoz intézett levelét tartalmazzák. A városi hatóság azonban egy fennálló miniszteri rendeletre utalva, melynek értelmében az elközbírt csak a vizsgáló bíró teljesítheti, a ki a várostól csak segédletet kívánhat, nem tartotta a megkeresvényt teljesíthetőnek.

— A magyar hitelbank igazgatótanácsa megalakulván, elnök lett báró Sennyei, alelnökük báró Rothschild és Wodianer Albert; az igazgatótanács tagjai: Kochmeister és Fusch; igazgató: Frank Antal.

— Tormafalun, Sopronmegyében az ottani római katolikus plebánus mult csütörtökön az ott dúlő hűgött vihar alkalmával a villám által agyonstolt.

UJ POSTA.

— Bukarestből a hivatalos lap közli az új kabinet névsorát, e szerint Gulesco István miniszterelnök és belügy-, Steege pénzügy-, Bretiano Demeter közügy-, Teriakon külügy-, Hadrian ezredes hadügy-, Arion igazságügyi tárczát vállalt.

— Az orosz czár ellen, Nikolajewben tartózkodása alkalmával, két orosz ismét merényletet követett el. A gyilkosok nőknek öltözve lopóztak a czár közelébe; a merénylet azonban meghiúsult. A pör titokban foly, és már számos befogatásra szolgált alkalmul.

— Bécsből aug. 31-ről távirják: A mai estilapok egyhangulag jelentik, hogy tegnap az ő Felsége elnöke alatt tartott minisztertanácsban, melyen a magyar miniszterium tagjai is résztvettek, az államadósság s az 1868-ki államköltségvetés összeállítása tekintetében döntő határozatok hoztak.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

HIVATALOS.

Szám 2125. 1867.

(291)

(1—3)

Árverési hirdetmény.

Közírré tétetik, miszerint a Nagy- és Kis-rákosi özszesített 12 havi keresma-jog árverés útján folyó év **september 18-án** Hidalmáson fog kiadatni.

Az árverezési föltételek a tisztségi és szolgabírói irodában megtekinthetők.

Nemes Dobokamegye tisztségének Szamosújvárt, 1857 augusztus 23-án.

SOMBORI JÓZSEF, főjegyző.

NEM HIVATALOS

(289)

(1—3)

Az 57 sz. alatti szállás bel-farkas-utcában Szt.-Mihály naptól kezdve kiadó. Négy szoba, konyha, kamara, pin-cze és istállóból áll. Értekezhetni 56 sz. alatt az emeleten, vagy a ref. fő-tanodában az ellenőrnél.

(284)

(3—3)

Bérbeadás.

A csizmadia-czéh belső-középutcza 500 szám alatti felső emeletes háza bérbe kiadó. Értekezni lehet kül-monos-torutczában 167 szám alatt

MAMITZA JÁNOSnál.

(293)

Van szerencsém Kolozsvár városa és vidéke t. cz. közönségének tisztelettel jelenteni hogy

Jesonda csodaleánygyal

ide megérkeztem, s idő rövidsége miatt öt csak 8 napig fogom a „nagy pipa” czimű kereskedés mellett helyiségben közszemlére kiállítani.

Ezen leányt kitűnősége abban áll, hogy bekötött szemmel kitalálja az előtte megjelenő személyek életkorát, továbbá hogy hány év óta házasságban, hány gyermeke van; nőtlenségét megmondja, hány év múlva fognak megölni; ezen felül perekre megmondja az elébe tartott órák mutatását, bel- és külföldi pénzek értékét és évszámát sat. valamint megfelel minden hozzá intézett kérdésekre.

Bemenet ára 20 kr o. ért.

Látható reggeli 10 órától este 9 óráig.

Tisztelettel: **SCHORN.**

T. cz.

Minthogy Németország, Svájc és Franciaország fő- és nagyobb városaiban, valamint különféle legmagasabb udvarok előtt magamat bemutattam, s a legnagyobb tetszést arattam, remélni bátorodom, hogy itt is a várakozásnak megfelelően szerencsés leszek.

Kolozsvár, september hó 1867.

Tisztelettel: **JESONDA.**

(290)

(1—3)

A tordai cizfrafogadó

nevezet alatti vendéglő, idei sept. 29-től kezdőleg hasznabérbe adandó lévén, a vállalkozók eziránt értekezhetnek Tordán a tulajdonossal.

Tordán, aug. 29-én, 1867.

BETEGH SÁNDOR.

(292)

(1—3)

Egy jóhitelű életbiztosító intézet erdélyi vezérigénkségét egy **Szebenben, Kolozsvárról vagy Brassóban lakó** egyénre kíváná bízni. Ajánlatok, a legbecsütleteseb. titoktartás ígérete mellett, F. P. 159. alatt Haasenstein és Vogler által Bécsben, kéretnek tétetni.

HIRDETMEY.

Az erdélyi felséges kir. Főkörmányszék f. é. Szentgyörgy-hava 6-káról 7040 sz. a. kelt határozatával alólirottaknak engedélyt adott egy

TRANSSYLVANIA

általános biztosító-bank

czimű **kölesönös biztosító egyesület** megalapítására szükséges előzetes rendszabályok és előmunkálatok megtételére.

Alólirottak ennek alapján a mondott biztosító-bank alapító választmányává végleg megalakulván, ezt illő tisztelettel ezennel káztudomásra juttatják.

A „**TRANSSYLVANIA**” biztosító-bank czélja: az érdekek biztosítása és kifejtése a biztosítási ügy terén általában, különösen pedig a részvényeseket egyfelől előre elfogadott balesetekért, vagy önhibán kívül vallott károkért kártalanítani, másfelől meg annak eszközlése, hogy a biztosításokba fektetett, eddigelé kizárólag csak más országoknak és külföldi társulatoknak javára volt tetemes tőkepénz a haza számára megőriztessék, illetőleg megszereztessek, továbbá: hogy ily tőkepénzek és azok hasznosítása által a nemzetgazdaságra, különösen iparos és mezeti gazdasági vállalatok támogatása és előmozdítása által, üdvös hatás gyakoroltassék.

Az egylet ki fogja terjeszteni működését a következő biztosításokra:

- 1] mindennemű tűzkár ellen, (biztosítások tűz ellen);
- 2] jégverés által okozott károk ellen (biztosítások jég ellen);
- 3] útban levő ingóságokat érhető károk ellen (szállítmányok biztosítása);
- 4] az ember életére, (élet-biztosítások a legkedvezőbb föltételek mellett.)

A tűzkár biztosító ügyosztálynál az alapszabályi határozatok értelmében mellőzve van a kisebb birtoku földműves (rustical) és jobb osztályok kockázataiból folyható káros kölesönösség, minthogy ezen kockázatok részletes és községi biztosítási nemekre olyformán föl vannak osztva, miszerint mind-egyike, statistikai szükséglet szerint, saját magát kell hogy fódözze.

Mindenik biztosítási ügyosztályzat külön-külön egyleti osztályt képez; mindegyiknek kezelése a többitől elkülönözten vezetetik, oly formán, hogy valamely ügyosztály a többinek sem káraiban, sem előnyeiben nem részes.

A biztonság az egyesület alapelvében rejlik, tudniillik: kölesönösségében vagy viszonylatosságában előre föltételezett bizonyos számú oly tagoknak, kiknek díjfizetése valószínűség szerinti számítás alapján elégséges a felmerülhető biztosítási (kártérítési) fizetések fódözésére. A biztosított felek (tagtársak) részt kapnak azon ügyosztály tiszta nyereséjében, a mely ügyosztálynak részvényesei.

Az alapítási összeg legalább 150,000 frtból kell hogy álljon és aláírás útján, külön kihirdetendő feltételek mellett, fog létesíttetni.

Szándékunk: e válalattal kiváltképpen az erdélyi nemzetgazdaságot előmozdítani; szándékunk: annak további kifejlésével hazai kereskedelmünk, iparunk, műiparunk és mezeigazdaságunk fölvirágoztatását elősegíteni; hiszszük elvégre, hogy ezen vállalat segítségével nem csak a hazai hitelügy terén jelenleg létező viasz viszonyok érezhetőleg enyhülhetnek, hanem e téren örvendetes átalakulás is hovatova beállhat. És ily reményekre annál inkább jogosítva érezhetjük magunkat, mert ugy vagyunk meggyőződve, hogy ez időszert a nemzetgazdaság emelésére irányzott minden vállalat a felső és legfelsőbb hatóságok részéről nagyobb tetterővel mint valaha támogatatik.

Ajánljuk tehát e vállalatot minden hazafinak azon kérés mellett: méltóztassanak abban részt venni és annak sikeresítésében kitelhetőleg közreműködni.

Az itt részletezett ügy folyamáról a szükséges értesítések időről időre köztudomásra fognak juttatni.

N.-Szeben, 1867 augusztus 17-kén.

A „TRANSSYLVANIA” általános biztosító-bank alapító választmánya.

PÉCHY JÁNOS, orsz. ügyvéd és földbirtokos, vezető.

Báró Bedeus József, urb. törvényszéki tanácsos.

Brukner Wilmos, orsz. ügyvéd.

Brote János, földbirtokos.

Kádbé Páter J., bankár.

Kovács József, számv. tanácsos.

Kapp Gusztáv, tanácsos.

Hannia János, esperes, helyettes vezető.

Wächter József, orvostudor.

Czekelius Daniel, k. főmérnök.

Stoss József, kereskedő.

Schmidt Henrik, tanár.

Sill Győző, titkár.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74. sz.)

Mai számunkhoz félv melléklet van csatolva.